

Diagnostiek en behandeling van anemie bij inflammatoire darmziekten

Dr. D.J. de Jong, MDL-arts UMC St. Radboud

Inflammatoire darmziekten (IBD) worden gekenmerkt door chronische ontsteking van de darmwand. Deze IBD kunnen worden onderscheiden in de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa, maar bij 5 tot 10% van de patiënten is het onderscheid niet te maken en wordt gesproken van niet-geclassificeerde IBD. De etiologie is deels erfelijk bepaald, maar nog grotendeels onbekend. Het is wel duidelijk dat er sprake is van een ontspoorde interactie tussen darminhoud waaronder de darmflora en het immuunsysteem.

Het beloop van IBD wordt in het algemeen gekenmerkt door afwisselende perioden van rustige en actieve ziekte (remissie en exacerbaties). De klachten en symptomen worden grotendeels veroorzaakt door het ontstoken darmslijmvlies, maar er kunnen ook extra-intestinale verschijnselen optreden aan ogen, huid, gewrichten en galwegen.

Anemie komt bij deze patiënten frequent voor omdat er meerdere oorzaken voor anemie aanwezig kunnen zijn. Chronisch bloedverlies (microscopisch en macroscopisch) vanuit de beschadigde mucosa is zeer frequent met als neveneffect ernstig ijzer tekort. Daarnaast spelen de aanwezigheid van chronische ontsteking, ondervoeding en malabsorptie (o.a. vitamine B12) een rol. Iatrogene oorzaken kunnen ook een rol spelen doordat immunosuppressieve medicatie ook potentieel myelotoxisch is zoals bekend is van thiopurines en methotrexaat.

Bij de analyse van anemie moeten bovenstaande factoren in de overwegingen mee genomen worden. De behandeling bestaat uit het corrigeren van de achterliggende factoren die kunnen bijdragen aan de anemie. Stap 1 is het zo optimaal mogelijk behandelen van de achterliggende darmziekte. Stap 2 is het corrigeren van aangetoonde deficiënties en het verbeteren van de voedingsstatus. Dit wordt in de recent verschenen CBO richtlijn "Diagnostiek en behandeling van inflammatoire darmziekten bij volwassenen" beschreven (<http://www.cbo.nl/thema/Richtlijnen/Overzicht-richtlijnen/Gastro-intestinale-aandoeningen/>)

Er staan echter nog een aantal vragen open en het valt op dat er slechts beperkte wetenschappelijke literatuur voorhanden is over anemie bij IBD. Onduidelijk is bijvoorbeeld welke bijdrage anemie levert aan de algemene kwaliteit van leven en hoe dit beïnvloed wordt door op anemie gerichte therapie.